

L'ESTATUT DE CATALUNYA RESPONSABILITAT POLÍTICA I ESPERIT CONSTITUCIONAL

L'espera de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut de Catalunya s'està produint en un clima de confusió i crispació en la política espanyola difícilment acceptable. En la ment de tots estan els efectes que aquests fets provoquen en la ciutadania, sota la forma de desafecció per la política i de desconfiança cap als dirigents, precisament en els moments que més necessària resulta l'acció dels poders públics per fer front a la severa crisi econòmica. Davant això, el Cercle d'Economia desitja manifestar la seva posició, amb la voluntat de contribuir a evitar un major deteriorament de la nostra vida pública.

En la recent Opinió d'actualitat *Horitzó 2012: canvi econòmic i responsabilitat política*, el Cercle d'Economia va exposar la gravetat de la crisi econòmica que Espanya pateix, així com el fet que aquesta crisi econòmica es veu alhora aguditzada per la seva coincidència amb un desencontre polític que impossibilita l'acció concertada dels partits per afrontar-la amb mesures de calat que resulten inviables sense un consens previ. Transcorregudes unes setmanes des de la seva publicació, la dinàmica política ens porta a considerar que cada dia estem més allunyats d'aquest consens.

L'Estatut de Catalunya

L'extraordinària demora del Tribunal Constitucional en dictar sentència sobre l'Estatut de Catalunya no afavoreix el clima de serenitat que la conjuntura requereix. A més, durant tot el llarg període de temps transcorregut des de la seva impugnació s'han succeït nombroses actuacions, recusacions incloses, que poden afectar la percepció de legitimitat i independència del Tribunal. Tot això sense oblidar la incapacitat dels partits polítics per pactar la renovació dels magistrats del Tribunal, que fa temps hauria d'haver-se produït per mandat legal.

Com era de preveure, una demora tan significativa, unida a la pròpia transcendència de les qüestions objecte de la sentència, afavoreix un clima d'intranquil·litat i inquietud que s'ha fet especialment evident en les últimes setmanes. L'amenaça d'una crisi institucional fa créixer la sensació que la sortida de la crisi econòmica pot ser més incerta i que pot allunyar-se en el temps.

Tanmateix, resultaria del tot injust atribuir al Tribunal Constitucional la principal responsabilitat de la situació creada. Al Tribunal se l'ha de responsabilitzar del retard a dictar sentència. Fet, en si mateix, d'una especial rellevància i transcendència, però la responsabilitat última recau indubtablement en l'àmbit de la política.

Perquè, no ens enganyem, l'Estatut de Catalunya no és l'únic conflicte agreujat per la situació política espanyola. Aquest és l'episodi més recent, i el que pot resultar de major gravetat, en una dinàmica de radicalització i enfrontament polític que va més enllà de les lògiques diferències i desencontres que es produeixen en una democràcia. En una situació de normalitat institucional, la reforma de l'Estatut de Catalunya, i dels Estatuts de la resta de Comunitats, s'hagués desenvolupat de manera molt diferent, sense generar el grau de conflictivitat que estem patint.

Les forces polítiques mai no haurien hagut de permetre que una qüestió del calat històric que significa l'encaix d'un vell poble europeu, Catalunya, en l'immediat àmbit polític del qual històricament ha format part, Espanya, se substanciés davant els Tribunals com si d'un plet de veïnat es tractés. Per tant, la principal responsabilitat pel plantejament de la situació actual no correspon al Tribunal Constitucional, sinó a unes forces polítiques que van ser incapaces de consensuar el que la raó exigia i la prudència aconsellava.

Responsabilitat política i esperit constitucional

Consegüentment, són aquestes mateixes forces polítiques les que encara estarien a temps d'evitar que una sentència, qualsevol que sigui el seu contingut, contribueixi a augmentar un clima de neguit i impotència que sembla impregnar la vida política espanyola. En aquest sentit, la retirada de tots els recursos presentats, unida al compromís de totes les forces polítiques de reprendre, sense renúncies però amb voluntat d'acord, el diàleg institucional, tornaria a situar el problema en l'àmbit polític del que mai havia d'haver sortit.

Però si l'acció política no s'avança a la interpretació judicial, el Tribunal Constitucional hauria de dictar la sentència pensant no només en una aplicació sil·logística de la llei, sinó ponderant molt les especials circumstàncies del cas, que no són altres que el dilucidar la constitucionalitat d'una llei que ha estat aprovada pel Parlament català i pel Parlament espanyol, a més d'haver estat ratificada pel poble català en referèndum, la qual cosa la dota d'un especial significat com un autèntic pacte polític que no pot preterir-se ni, encara menys, obviar-se.

Per tot el que s'ha exposat anteriorment, si finalment el Tribunal Constitucional es veu obligat a dictar sentència, qualsevol quin sigui el sentit de la mateixa, és presumible que la qüestió de fons no quedi tancada. Ans al contrari, mai des de l'inici de la vida democràtica haurà quedat tan palès el problema que la sustenta: les diferents visions sobre l'encaix de les aspiracions de Catalunya a Espanya i, més enllà, sobre la pròpia conformació institucional d'Espanya.

Una actitud moderada, atenent al mateix esperit constitucional, recomana avançar cap a un Estat capaç d'incorporar i cohesionar a les diverses comunitats, algunes d'elles amb clara vocació nacional, com és el cas de Catalunya. Però això només resultarà possible a partir d'un compromís de les principals forces polítiques, i d'una interpretació del text constitucional com una mostra, en el seu moment, d'una concepció possible i cohesionada de la pluralitat espanyola, no com un text tancat i inamovible al servei de les posicions més uniformes. I és des d'aquesta mateixa perspectiva, plural i integradora, que el Cercle d'Economia interpreta l'editorial conjunt dels diaris catalans.

Des de la seva fundació, fa més de mig segle, el Cercle d'Economia ha pretès afavorir l'encaix de Catalunya a Espanya. I hi continua compromès. Però només a la política li correspon reconduir aquest encaix. Perquè estem parlant, ni més ni menys, que de l'arquitectura institucional espanyola. I aquesta no pot sustentar-se en una sentència.

Abans o després arriba per a les persones i les institucions l'hora de la veritat. Aquesta apunta a ser una d'elles, especialment en una conjuntura històrica en la qual l'estabilitat política resultarà transcendental per al desenvolupament econòmic espanyol dels pròxims anys.

Desembre 2009